

évben a kelet-nyugati viszony ugyanis olyan radikális változáson ment keresztül, hogy a hidegháború 1953 utáni szakaszát a *szuperhatalmi együttműködés új modelljének* nevezhetjük.

1953 után ugyanis a szuperhatalmak viszonyának *fő jellegzetessége* – bár a versengés még jelentősen erősödött is időközben – valójában az Egyesült Államok és a Szovjetunió (illetve az általuk irányított politikai-katonai tömbök) folyamatos *egymásra utaltsága* és *kényszerű kooperációja* lett, mivel mindkét fél számára már ekkor világos lett, hogy a termonukleáris korban csak a másik elviselése esetén tudja elkerülni a totális világgéést. Ez azt jelenti, hogy az *antagonizmus* és a *kényszerű kooperáció* elemei 1953 után *mindvégig párhuzamosan és folyamatosan* voltak jelen a szuperhatalmak viszonyában, attól függetlenül, hogy különböző időszakokban retorikájuk alapján a közvélemény számára hol az egyik, hol a másik látszott dominánsnak.

Még fontosabb tényező azonban, hogy a *kényszerű kooperáció mechanizmusa* – mintegy *automatizmusként* működve – nem csupán az együttműködési szakaszokban hatott, hanem a legnagyobb konfrontációs helyzetek – mint pl. a második berlini válság és a kubai rakétaválság – idején éppen ez tett lehetővé a *status quo* megváltoztatására törekvő fél arculatmentő visszavonulását, s így az eskaláció megakadályozását, s végül a krízis politikai megoldását.

Így 1953-tól *párhuzamosan* volt (továbbra is) érvényben a *hidegháborús nemzetközi rendszer* a maga megváltozhatatlan antagonizmusával, illetve az *enyhülés* mint a kelet-nyugati viszonyban ettől fogva mindvégig érvényesülő új *együttélési modell*. Vagyis a hidegháború és az enyhülés nem egymást kizáró kategóriák.

BENCsik PéTER

Trianon és München – a magyar és a cseh tragédia

A magyar közvélemény "sem lenyelni, sem kiköpni nem tudja" a trianoni békediktátumot. Trianon súlyos traumává, sőt neurózissá vált, számtalan mítosz és legenda kapcsolódik hozzá. Bizonyos értelemben magyar sajátosság, hogy egy súlyos történelmi veszteség száz évvel később is ilyen indulatokat keltsen. Pedig a környező országok közül több is elszenvedett hasonló megrázkódtatást: Magyarországgal egyidejűleg Ausztria, Németország, Bulgária és Törökország, később Csehszlovákia, Lengyelország, Románia, Jugoszlávia, majd ismét Németország; az utóbbi időben pedig szerb és orosz Trianonról is beszélünk. Ezen traumák között sok hasonlóság és különbség is található, s mintha az újabb tragédiákat átélő népek sem tanultak volna a korábbiak hibáiból. Ezek közül most kettőt hasonlítok össze: az 1918/20-as magyart és az 1938-as csehszlovákot. Milyen okok vezettek hozzá? Volt-e bennük magyar, illetve cseh felelősség? Diktátumok voltak-e? Miben állt igazságtalanságuk? Mik voltak a hosszú távú következményeik? Melyik nemzet hogyan kezelte a maga traumáját?

BOROS LAJOS

A városi közterek és a hozzájuk kapcsolódó térfolyamatok, konfliktusok

Az elmúlt években a közterek számos alkalommal kerültek a szélesebb közvélemény érdeklődésének homlokterébe. Ennek egyik oka az volt, hogy számos fejlesztést hajtottak végre, amelyek modernebb, szebb, élhetőbb köztereket kívántak létrehozni. Ugyanakkor e fejlesztések nem zajlottak viták és problémák nélkül, hiszen sokszor a megvalósítás módja, vagy céljai konfliktusokat váltottak ki a különböző érdekcsoportok között. A közterek iránti érdeklődést erősítették az egyes utcák, terek átnevezései, emlékművek átalakítása, vagy új emlékművek létrehozása. Végezetül a közterek használatával kapcsolatos szabályozások – elsősorban tiltások, korlátozások voltak azok, amelyek kapcsán gyakran foglalkozott a sajtó és a közvélemény a közterekkel.